

Vlaanderen
is erfgoed

Onderzoeksrapport

Leuven Bankstraat 53

Eindverslag van een toevalsvondst

Agentschap
Onroerend
Erfgoed

COLOFON

TITEL

Leuven Bankstraat 53.
Eindverslag van een toevalsvondst.

REEKS

Onderzoeksrapporten agentschap Onroerend Erfgoed nr. 236

AUTEUR

Marijn Van Gils

JAAR VAN UITGAVE

2022

Een uitgave van agentschap Onroerend Erfgoed Wetenschappelijke
instelling van de Vlaamse Overheid, Beleidsdomein Omgeving
Published by the Flanders Heritage Agency Scientific Institution of the
Flemish Government, policy area Environment

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER

Peter De Wilde

OMSLAGILLUSTRATIE

Opgegraven muur- en vloerresten te Leuven Bankstraat 53,
27 juli 2020.
Copyright Onroerend Erfgoed

agentschap Onroerend Erfgoed

Havenlaan 88 bus 5
1000 Brussel
T +32 2 553 16 50
info@onroenderfgoed.be
www.onroenderfgoed.be

Dit werk is beschikbaar onder de Modellicentie Gratis Hergebruik v1.0.
This work is licensed under the Free Open Data Licence v.1.0.

Dit werk is beschikbaar onder een Creative Commons Naamsvermelding
4.0 Internationaal-licentie. Bezoek
<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/> om een kopie te zien van
de licentie.

This work is licensed under a Creative Commons Attribution
4.0 International License. To view a copy of this license, visit
<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>.

<https://doi.org/10.55465/QMJC3189>
ISSN 1371-4678
D/2022/3241/283

LEUVEN BANKSTRAAT 53

Eindverslag van een toevalsvondst

MARIJN VAN GILS

INHOUD

1	INLEIDING.....	5
2	ADMINISTRATIEVE GEGEVENS VAN HET PROJECT	8
3	DE ONDERZOEKSOPDRACHT.....	9
3.1	ALGEMENE BEPALINGEN	9
3.2	DE VRAAGSTELLING MET BETREKKING TOT HET ONDERZOCHE GEBIED	10
3.3	RANDVOORWAARDEN.....	10
4	WERKWIJZE EN OPGRAVINGSSTRATEGIE	11
5	AANPAK VERDER ONDERZOEK, ONDERZOEKSVRAGEN EN POTENTIEEL VOOR WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK	11
6	RELEVANTE VOORKENNIS EN RUIMERE CONTEXT	12
6.1	LANDSCHAPPELIJKE, HISTORISCHE EN ARCHEOLOGISCHE CONTEXT.....	12
6.2	ARCHEOLOGISCHE VOORKENNIS.....	22
7	BESCHRIJVING VAN DE SITE	23
7.1	BODEMKUNDIGE SITUATIE	23
7.2	SPOREN EN STRUCTUREN	23
7.3	VONDSTEN	32
7.4	INTERPRETATIE VAN DE ARCHEOLOGISCHE SITE	33
8	IN SITU BEWARING	37
9	SAMENVATTING	37
10	BIBLIOGRAFIE	38
11	BIJLAGEN	39
11.1	INVENTARIS VAN DE FOTO'S.....	39
11.2	LIJST VAN SPOREN	42

1 INLEIDING

Bij verbouwwerken aan een rijwoning in de Bankstraat te Leuven trof de eigenaar een waterput, een keldergewelf en enkele muurresten aan die geen verband lijken te houden met de structuur van de huidige woning (fig. 4 en 5). De waarnemingen werden in de twee achterste (meest zuidelijke) kamers gedaan. De vloer van de kamer aan de straatzijde werd niet verwijderd voor de werken. De kelder onder deze ruimte lijkt bovendien van dezelfde ouderdom als het huidige pand.

De eigenaar meldde dit op 20 juli 2020 als toevalsvondst via het meldingsformulier van het agentschap Onroerend Erfgoed (ID 5137). Op woensdag 22 juli werd de vondst ter plaatse geëvalueerd en werd met de bouwheer overlegd. Het keldergewelf kan in situ bewaard worden, maar de bovenzijde van de waterput bevindt zich te hoog voor de bouwplannen. Het was nog onduidelijk of de muurresten in situ bewaard konden worden. Bovendien leek een rechtstreeks verband met het Kartuizerklooster mogelijk, wat de kans op kenniswinst verhoogde. Daarom werd besloten om de twee achterste ruimtes verder te onderzoeken door middel van een opgraving. Dit onderzoek vormt het onderwerp van dit eindverslag.

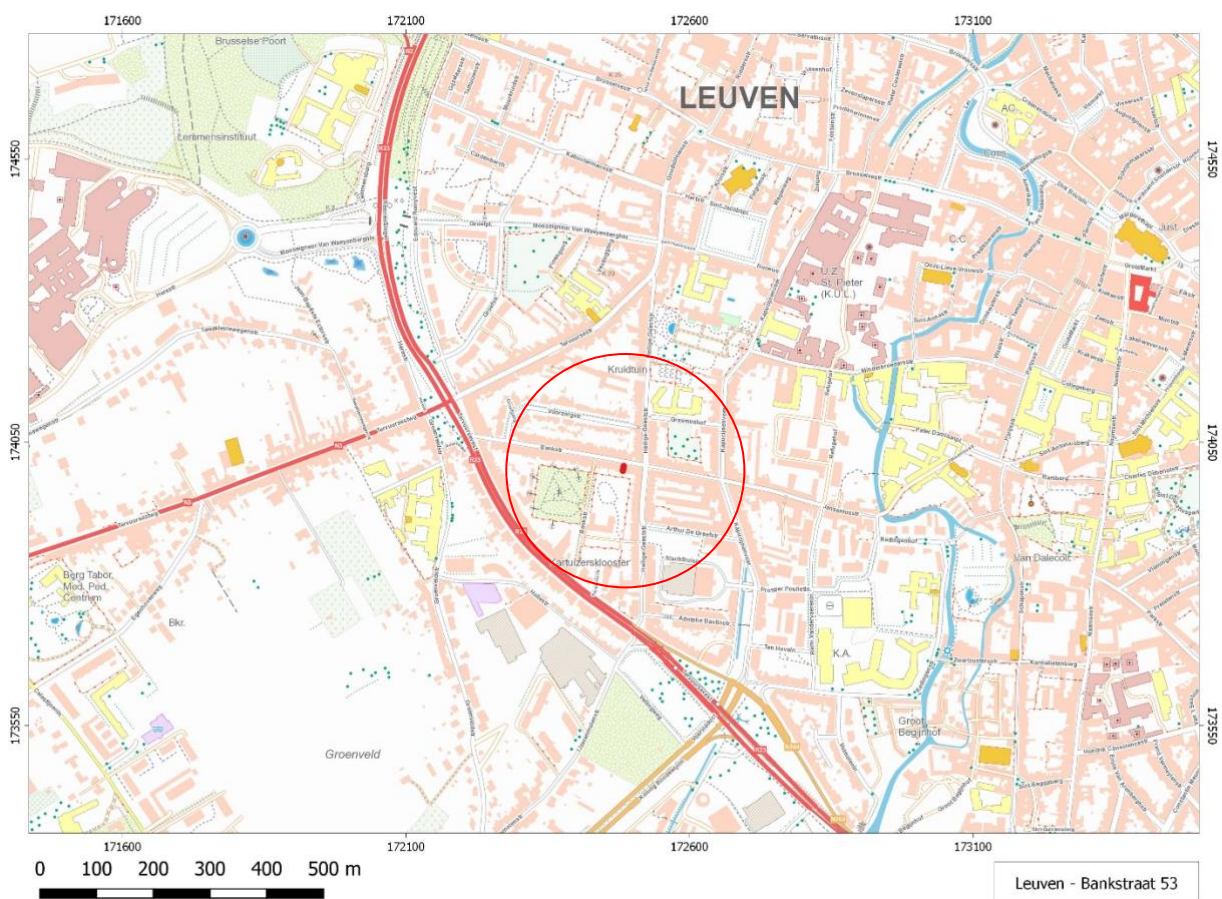

Fig. 1: Topografische kaart met de locatie van de toevalsvondst (rood punt binnen de rode cirkel)¹.

¹ AGIV

Fig. 2: GRB kaart met aanduiding van Bankstraat 53².

Fig. 3: De meest recente luchtfoto met aanduiding van Bankstraat 53³.

² AGIV

³ AGIV

Fig. 4: Toestand van de noordelijke kamer, gezien vanuit het noorden, bij de terreinevaluatie op 22 juli 2020.

Fig. 5: Toestand van de zuidelijke kamer, gezien vanuit het noorden, bij de terreinevaluatie op 22 juli 2020. Links is de waterput zichtbaar, rechts achteraan een gat dat toegang geeft tot het keldergewelf. Tussen beiden bevinden zich resten van een bakstenen muur.

2 ADMINISTRATIEVE GEGEVENS VAN HET PROJECT

(Archeologische opgraving te Leuven Bankstraat 53)

Projectcode	2020G222
Naam en erkenningsnummer erkende archeoloog	Agentschap Onroerend Erfgoed (OE) OE/ERK/Archeoloog/2015/00001
Veldwerkleider	Marijn Van Gils
Locatiegegevens van het onderzochte gebied	
Provincie	Vlaams-Brabant
Gemeente	Leuven
Deelgemeente	Leuven
Referentieadres	Bankstraat 53
Toponiem	/
Bounding box in Lambertcoördinaten (EPSG:31370)	Punt 1: x= 172480 y= 173998 Punt 2: x= 172485 y= 174005
Kadastrale informatie	Leuven, 4 ^{de} Afdeling, Sectie E, Perceel 426g
Toevalsvondst	
Datum vondst	20-07-2020
Datum melding	20-07-2020
Dossiernummer	ID 5137
Aanvraag toelating opgraving	ID: 403
Begin- en einddatum veldwerk	23-07-2020 tot 27-07-2020
Oppervlakte van het onderzoeksgebied	18,2 m ²

Terreinwerk	Marijn Van Gils (veldwerkleider) Nico Beernaert (technisch assistent)
Opmetingen en aanmaak kaartmateriaal	Johan Van Laecke (landmeter-expert) Marijn Van Gils
Tekenwerk en plannen	Marijn Van Gils
Fotografie terrein	Marijn Van Gils Johan Van Laecke
Rapportage	Marijn Van Gils
Beheer en plaats archeologisch ensemble	Depot Agentschap Onroerend erfgoed
Relevante thesaurustermen	Nieuwe Tijden, Stadswoningen, Gehuchten

3 DE ONROERENDERFgoeddeCREET

3.1 ALGEMENE BEPALINGEN

Het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 vermeldt het volgende in verband met toevalsvondsten, onder Hoofdstuk 5. Archeologie – Onderafdeling 4. Toevalsvondsten:

Art. 5.1.4. Iedereen die, op een ander moment dan bij het uitvoeren van een archeologisch vooronderzoek, een archeologische opgraving of het gebruik van een metaaldetector, een roerend of onroerend goed vindt waarvan hij weet of redelijkerwijs moet vermoeden dat het archeologische erfgoedwaarde heeft, is verplicht daarvan binnen drie dagen aangifte te doen bij het agentschap. De Vlaamse Regering kan de nadere regels daarvoor bepalen. In voorkomend geval brengt het agentschap de zakelijkrechthouder en de gebruiker van de betrokken percelen, als ze niet de vinder zijn, en de gemeenten waar de vondsten worden gedaan ervan op de hoogte dat er vondsten zijn gedaan die vermoedelijk archeologische erfgoedwaarde hebben en wat de rechtsgevolgen daarvan zijn. De zakelijkrechthouder, de gebruiker en de vinder moeten tot de tiende dag na de aangifte:

1° de archeologische artefacten en hun vindplaats in onveranderde toestand bewaren;

2° de archeologische artefacten en hun context tegen beschadiging of vernieling beschermen;

3° de archeologische artefacten en hun context toegankelijk maken voor onderzoek door het agentschap.

De Vlaamse Regering kan de nadere regels daarvoor bepalen.

Na het onderzoek, vermeld in het derde lid, 3°, kan het agentschap de termijn van tien dagen inkorten of verlengen. Het agentschap brengt de zakelijkrechthouder en de gebruiker daarvan per beveiligde zending op de hoogte. Na het verstrijken van de termijn zijn de zakelijkrechthouder, de gebruiker en de vinder niet langer onderworpen aan het passiefbehoudsbeginsel voor archeologisch erfgoed voor wat betreft de gemelde vondst.

De Memorie van Toelichting van het Onroerenderfgoeddecreet vult aan:

Artikel 5.1.4. (...) De bij decreet opgelegde bewaarmogelijkheden blijven gedurende tien dagen van kracht. Gedurende deze periode beschikt de Vlaamse overheid over de nodige tijd om de noodzakelijke vaststellingen te doen of te laten doen op het terrein. De Vlaamse overheid werkt zoveel mogelijk samen met de betrokken onroerenderfgoedgemeente(n). Op basis van de terreinevaluatie kan de Vlaamse overheid de termijn van tien dagen verlengen of inkorten. Eventuele financiële tegemoetkomingen als gevolg van een termijnverlenging kunnen in uitvoeringsbesluiten worden behandeld (zoals bepaald in artikel 10.3.3). Omdat deze financiële tegemoetkomingen volledig voor rekening van de Vlaamse overheid zijn, is de Vlaamse administratie volledig voor het proces van toevalsvondsten bevoegd.

Het Onroerenderfgoedbesluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014 betreffende de uitvoering van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 (gewijzigd bij besluit van de Vlaamse Regering van 4 december 2015) vervolledigt als volgt:

Artikel 5.5.4. Met toepassing van artikel 5.1.4 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en in afwijking van artikel 5.5.1 tot en met artikel 5.5.3 van dit besluit geldt voor archeologische vooronderzoeken met ingreep in de bodem en archeologische opgravingen die volgen op een toevalsvondst en uitgevoerd worden door het agentschap, een onmiddellijke toelating.

Een toevalsvondst dient steeds op korte termijn behandeld te worden. Hierdoor beperkt de onderzoeksopdracht zich tot het evalueren van het bodemarchief en het *ex situ* bewaren van mogelijk archeologisch materiaal dat dreigt vernietigd te worden. Binnen de context van een toevalsvondst kan een voorafgaandelijk bureauonderzoek niet plaatsvinden. Dit bureauonderzoek dat de landschappelijke, bodemkundige, historische en archeologische voorkennis van de vindplaats verzamelt, is noodzakelijkerwijze na het terreinonderzoek gebeurd; de resultaten zijn in dit eindverslag opgenomen.

3.2 DE VRAAGSTELLING MET BETREKKING TOT HET ONDERZOCHE GEBIED

Aangezien het hier een toevalsvondst betreft, is een voorafgaande vraagstelling eigenlijk niet aan de orde. Het doel van het onderzoek van een toevalsvondst beperkt zich tot inzicht verkrijgen in de aard van de aangetroffen archeologische sporen en vondsten, hun datering en, indien van toepassing, hun relatie en fasering, alsook het *ex situ* bewaren van de vondsten die dreigen vernietigd te worden. Uiteindelijk kunnen we aan de hand van het cartografisch en historisch onderzoek aangevuld met de archeologische gegevens op het terrein volgende onderzoeksvragen voorstellen:

- Zijn er nog meer muurresten aanwezig dan aanvankelijk waargenomen? Zijn er vloerniveaus aanwezig?
- Wat is de aard van de muur- en eventuele vloerresteren?
- Zijn er verschillende bouwfases aanwezig? Wat is het verband tussen de muurresten, het keldergewelf en de waterput?
- Wat is de aard van de gebouwen waartoe de muurresten behoorden? Komen ze overeen met gebouwen die op historische plannen en kaarten zijn weergegeven? Houden ze verband met het Kartuizerklooster?
- Zijn er sporen aanwezig, wat is hun aard, en wat is hun relatie tot de muurresten?
- Zijn er mobiele vondsten aanwezig? Wat is hun aard? Wat is hun relatie tot de structuren, en welke informatie bieden ze?
- Kan deze archeologische vindplaats in tijd, ruimte en functie afgebakend worden?
- Wat is de waarde van de vastgestelde archeologische vindplaats?

3.3 RANDVOORWAARDEN

De randvoorwaarden noodzakelijk voor het onderzoek van een toevalsvondst worden beschreven in art. 5.1.4. van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013: *'de zakelijkrechthouder, de gebruiker en de vinder moeten tot de tiende dag na de aangifte de archeologische artefacten en hun vindplaats in onveranderde toestand bewaren, de archeologische artefacten en hun context tegen beschadiging of vernieling beschermen, en de archeologische artefacten en hun context toegankelijk maken voor onderzoek door het agentschap.'*

Hieraan werd voldaan. De bouwheer schortte de werken op tot het einde van het archeologisch onderzoek. Hij verleende bovendien alle mogelijke medewerking: hij zorgde voor de afvoer van het uitgegraven sediment en gaf toegang tot zijn tuin (n°51, maar doorlopend achter n°53) voor de registratie van een niet-bedreigde maar aan de toevalsvondst gerelateerde muur. Hij werkte zelfs vrijwillig mee aan de opgraving.

4 WERKWIJZE EN OPGRAVINGSSTRATEGIE

De in het vlak zichtbare muurresten werden manueel blootgelegd en vervolgd om aansluitende archeologische resten op te sporen. De aangetroffen muren en vloeren werden manueel vrijgelegd en opgeschoond om een duidelijk beeld te bekomen van de indeling van de structuren. Ze werden voorzien van spoornummers, beschreven en gefotografeerd. Alle resten werden bovendien uitgebreid gefotografeerd vanuit meerdere hoeken voor de samenstelling van een digitaal 3D-beeld.

Gegeoreferend opmeten met GPS was niet mogelijk door gebrek aan satelliet-connectie binnenshuis, maar referentiepunten werden digitaal opgemeten met een Robotic Total Station (RTS) om het 3D-beeld te georefereren aan het GRB. De hoogtes werden opgemeten in relatie tot het straatniveau om dit door te rekenen naar hoogtes in TAW (Tweede Algemene Waterpassing).

Het onderzoek vond plaats op donderdag 23 en maandag 27 juli. Tijdens het tussenliggende weekend legde de eigenaar volgens onze aanwijzingen het laatste deel van de aangetroffen vloeren bloot.

De uitvoering van dit onderzoek, de registratie en opgraving van de gemelde toevalsvondst, vond plaats volgens de bepalingen van het Onroerendergoeddecreet (2013) zoals beschreven in de Code van Goede Praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren (versie 4.0)². Het voorziene veldwerk werd volledig afgerond. De uitgewerkte resultaten van dit archeologisch onderzoek, de verdere verwerking van de onderzoeksgegevens en vondsten, en de interpretatie van de site binnen de ruimere historische context vormen het onderwerp van dit eindverslag.

5 AANPAK VERDER ONDERZOEK, ONDERZOEKSVRAGEN EN POTENTIEEL VOOR WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK

De studie beperkt zich tot case-gebonden onderzoeksvragen gesteld in §3.2.

6 RELEVANTE VOORKENNIS EN RUIMERE CONTEXT

6.1 LANDSCHAPPELIJKE, HISTORISCHE EN ARCHEOLOGISCHE CONTEXT

De percelen aan de zuidzijde van de Bankstraat, van de Heilige-Geeststraat tot huisnummer en 111 maakten in het verleden deel uit van de terreinen van het Leuvense Kartuizerklooster, ook de Kartuizerij van Terbank genoemd. Dit bevond zich in het zuidwesten van Leuven, tussen de Bankstraat in het noorden, de Heilige-Geeststraat in het oosten en de Tervuursevest in het zuiden en westen.

Door de specifieke procedure van toevalsvondsten wordt het bureauonderzoek gedeeltelijk tijdens en na afloop van het terreinwerk uitgevoerd. Bij het terreinonderzoek werden geen natuurlijke sedimenten bereikt. Bovendien bleek de aanwezige archeologie sterk gelinkt aan het Kartuizerklooster. Een bespreking van de lokale geomorfologie, bodem, topografie en waterhuishouding aan de hand van geologische kaarten, bodemkaart en DHM zijn daarom weinig zinvol. We focussen meteen op de historiek van het kloosterdomein.

In 1486 kocht Woutier Watelet/Walter van Waterleet het domein 'Redingen' aan, en in 1489 legde Margareta van York, de weduwe van Karel de Stoute, er plechtig de eerste steen van de Leuvense kartuis.

De plattegrond was typisch voor een Karthuizerklooster. In het westen lag een grote vierkante kloostergang met aansluitend 21 afzonderlijke cellen. Aan de noordzijde bevond zich de kloosterkerk, waarvan de zuid- en oostvleugel bewaard bleven. Ten noorden van de kerk strekte zich de kloostertuin uit. Naast de oostelijke toegang tot het kloosterdomein bevonden zich de verblijven voor vrouwelijke gasten, de boerderij, de schuur en de stallen.

In 1614 bracht een brand van de stallen schade toe aan enkele van de andere gebouwen. Vanaf hetzelfde moment werd het klooster verplicht om soldaten in te kwartieren, maar het ondervond pas de gevolgen van oorlogsgeweld vanaf het begin van de 18de eeuw. Zware oorlogsverwoestingen en financiële nood brachten het klooster ertoe enkele van haar gronden te verkavelen en de percelen te verhuren.

Na de inname van de stad Leuven door Franse troepen op 5 mei 1746 werden in de tuin van het klooster 12 broodovens gebouwd. De graanschuur van het klooster werd als magazijn gebruikt voor de opslag van munitie. In 1773 werden nogmaals delen van het kloosterdomein verkocht omwille van de financiële situatie. In 1779 werden er Oostenrijkse troepen ingekwartierd en leed het kloostercomplex schade door de ontploffing van een lading munitie. Om de onderhoudskosten in te dijken werden in 1780 de noordelijke en westelijke vleugels van het grote kloosterpand gesloopt.

In 1783 werden de kloosterorden in de Zuidelijke Nederlanden door keizer Jozef II van Oostenrijk opgeheven. De gebouwen van de Leuvense Kartuis werden verkocht en kregen een nieuwe bestemming als munitiedepot. In 1793 bracht de ontploffing van munitiewagens grote schade toe.

In 1798 was het kloostercomplex in vervallen toestand. Wat nog restte van de gebouwen werd publiekelijk verkocht aan particulieren of gesloopt. De vrijgekomen gronden kwamen nu in handen van boeren en tuinders of werden voor klei geëxploiteerd voor de productie van aardewerk. In 1806 werd de kerk gesloopt, vermoedelijk omwille van instabiliteit. Gedurende de volledige 19de eeuw werd het

terrein door boeren en tuiniers gebruikt. In de loop van de 20ste eeuw werden verschillende restauratiecampagnes uitgevoerd⁴.

De meest gedetailleerde cartografische bron van de kloostergebouwen is een opmetingsplan van het Kartuizerklooster uit 1786 (fig. 6). Dit werd door de KU Leuven gegeoreferereerd op basis van de nog bestaande vleugels en opgravingen op het kloosterdomein (fig. 7)⁵. Als de georeferering correct is was ter hoogte van Bankstraat 53 een gebouw aanwezig dat tot het kloosterdomein behoorde. Het betreft een gebouw waarvan de ruimtes op het plan naar functie worden benoemd als schuur (*grange*), paardenstal (*écurie*), stal (*étable*), keuken (*cuisine*) en kamer (*chambre*). De stal, keuken en kamer bevonden zich ter hoogte van Bankstraat 53 en vormden een noord-zuid georiënteerde vleugel aan het westelijke uiteinde van het gebouw (fig. 8).

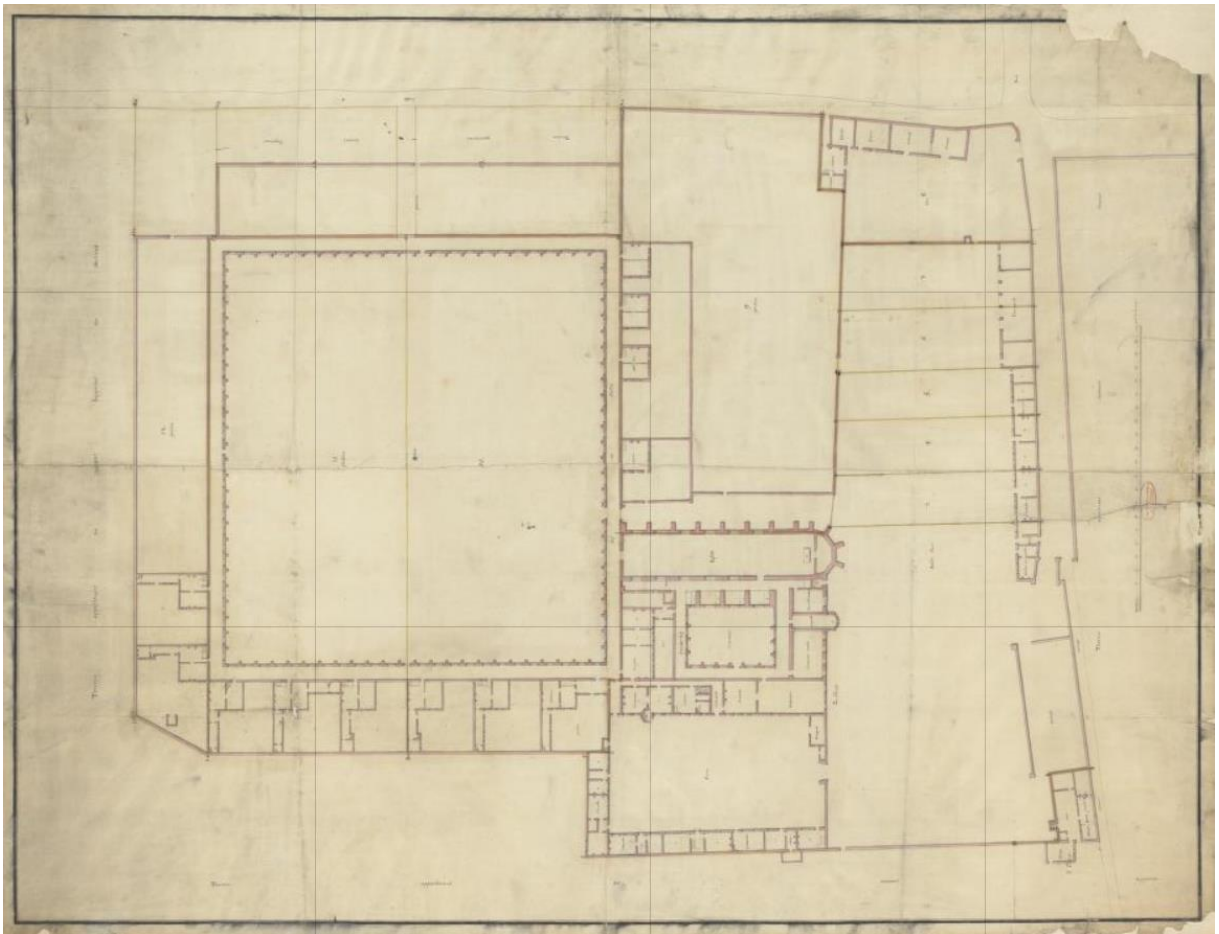

Fig. 6: Opmetingsplan van het Leuvense kartuizerklooster uit 1786⁶.

---

⁴ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/42138>

⁵ Claeyns J. & Lodewijckx 2013; Van Ransbeeck 2020a.

⁶ Rijksarchief

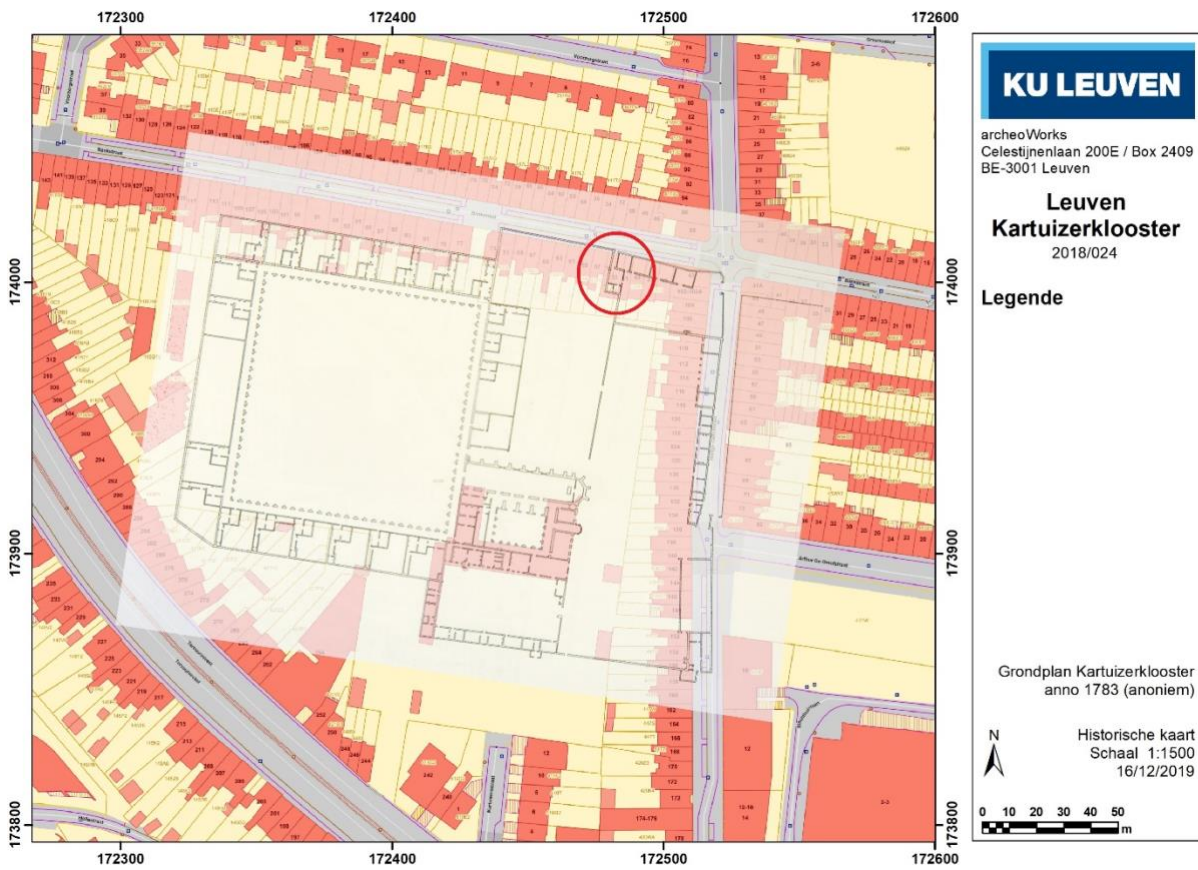

Fig. 7: Door de KU Leuven gegeoreferereerd opmetingsplan van het Kartuizerklooster van 1786⁷.

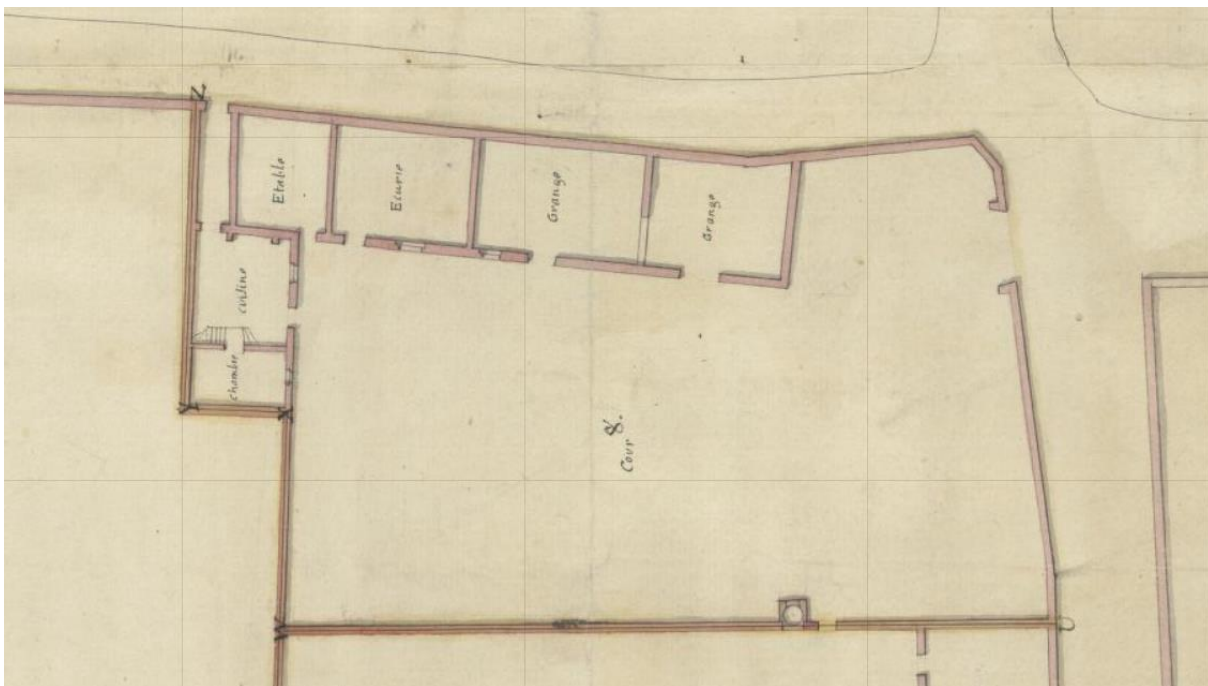

Fig. 8: Detail van het gebouw ter hoogte van Bankstraat 45 – 55 op het opmetingsplan van 1786⁸.

⁷ KU Leuven ArcheoWorks

⁸ Rijksarchief

Een prent die waarschijnlijk ook van kort na de opheffing van het klooster dateert biedt een driedimensioneel zicht op het domein (fig. 9). Het gebouw langs de Bankstraat heeft zadeldaken in de lengterichting zijn structuur: aan de straatzijde parallel aan de straat en op de vleugel ter hoogte van Bankstraat 53 haaks op de straatrichting. Aan de achterzijde (zuiden) lijken op het erf meerdere paadjes van het gebouw naar een waterpoel te lopen.

Fig. 9: Detail van een prent van het Kartuzierklooster uit de collectie van Museum M⁹.

---

⁹ Collectie Museum M

Op een prent van het klooster uit 1596 in de albums van Croÿ is dit gebouw reeds zichtbaar (fig. 10). Ongeveer 100 jaar na de oprichting van het klooster was het dus reeds aanwezig. Maar het kan ook al vroeger gebouwd zijn, bijvoorbeeld kort na de oprichting van het klooster, of het kan al voor de bouw van het Kartuizerklooster deel hebben uitgemaakt van een alleenstaande hoeve.

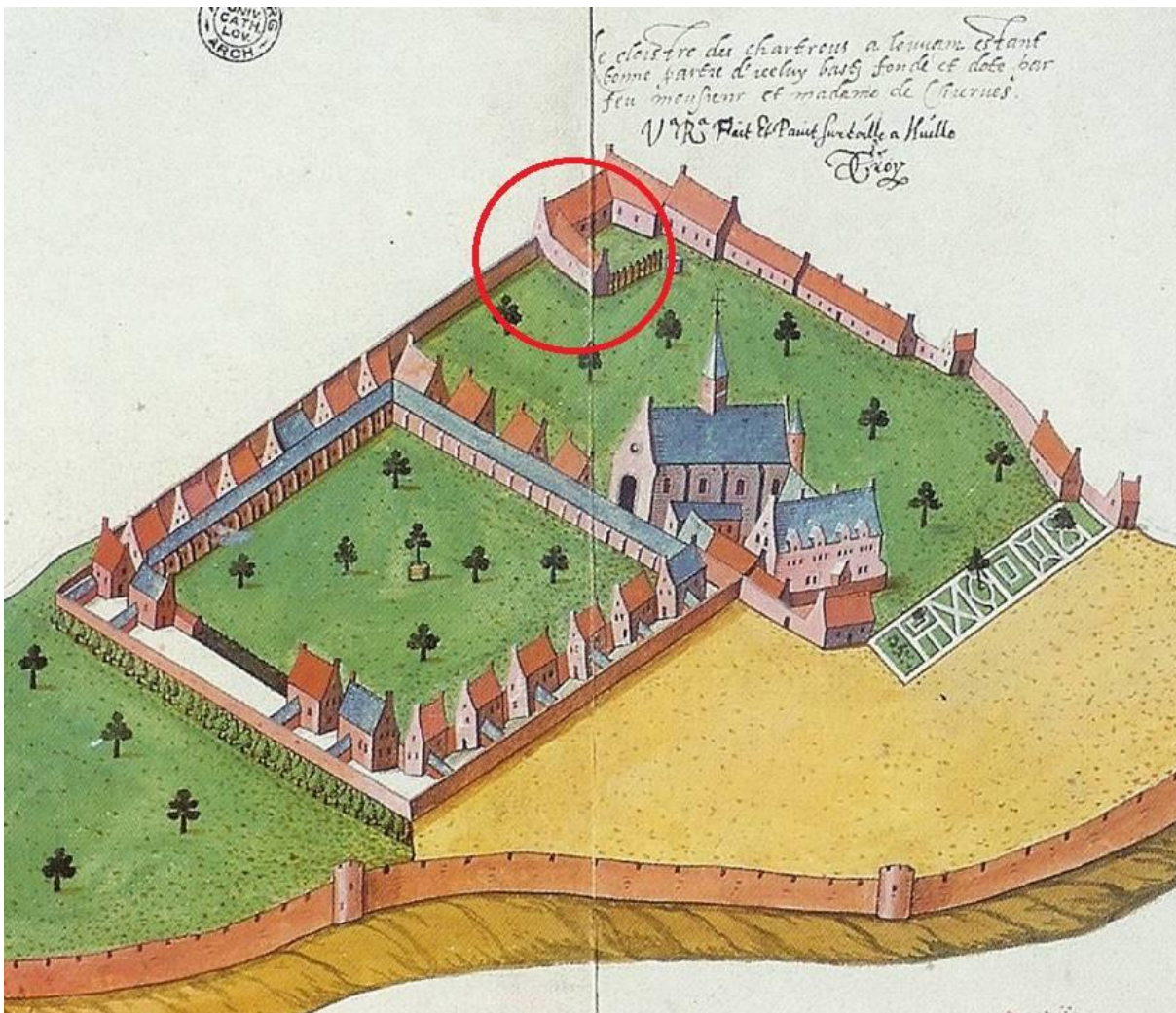

Fig. 10: Prent van het klooster van 1596 uit de albums van Croÿ¹⁰.

¹⁰ Met dank aan het Leuven Historisch Genootschap.

Ook op de Ferrariskaart uit 1771-1778 is de vorm van het gebouw duidelijk herkenbaar (fig. 11).

Fig. 11: De Ferrariskaart uit 1771-1778¹¹.

Op de kadasterkaart van 1813, 27 jaar na het opmetingsplan van 1786 en 15 jaar na de verkoop van de overblijvende gebouwen van het klooster, is een groot deel van dit gebouw verdwenen (fig. 12). Enkel de vleugel met de stal, keuken en kamer van het plan uit 1786 (dus het deel ter hoogte van n°53) lijkt nog aanwezig. Gebouw 315 en 314 komen qua vorm en positie sterk overeen met respectievelijk de stal en toegangsgang enerzijds en de keuken en kamer anderzijds. Mogelijk werd dit deel na de opheffing van het klooster verkocht aan particulieren, terwijl de andere ruimtes werden gesloopt.

Fig. 12: Kadasterkaart van 1813¹².

¹¹ GDI-Vlaanderen

¹² Stadsarchief Leuven. Met dank aan de dienst onroerend erfgoed van de stad Leuven.

Het primitief kadaster uit 1830 – 1834 toont hetzelfde beeld (fig. 13). De nummers 314 en 315 zijn enkel gewijzigd tot respectievelijk 426 en 427.

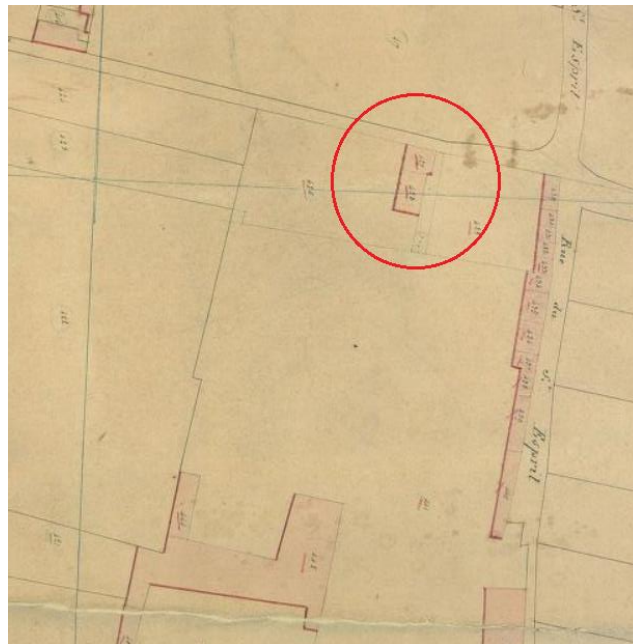

Fig. 13: Het primitief kadaster uit 1830 – 1834¹³.

Ook op een stadsplan van Leuven uit 1825 blijven deze twee gebouwdelen zichtbaar (fig. 14). De omliggende grond lijkt in landbouwgebruik.

Fig. 14: Plan der stad Leuven uit 1825¹⁴.

---

¹³ Rijksarchief

¹⁴ Rijksarchief

Op de Vandermaelenkaart (1846-1854) zijn langs de Bankstraat geen gebouwen meer aanwezig (fig. 15). Het is echter mogelijk dat kleine gebouwen over het hoofd werden gezien bij de opmaak van deze kaart.

Fig. 15: De Vandermaelenkaart van 1846-1854¹⁵.

In 1868 maten de officieren van het Dépôt de la Guerre er immers de eerste topografische kaart op, waarop het gebouw nog wel aanwezig is (fig. 16). Ook op de topografische kaart van 1891 is het zichtbaar (fig. 17).

Fig. 16: Topografische kaart van 1868¹⁶.

¹⁵ GDI-Vlaanderen

¹⁶ NGI

Fig. 17: Topografische kaart van 1891¹⁷.

Op de topografische kaart uit 1931 is de noordzijde van de Bankstraat volgebouwd maar is aan de zuidzijde nog maar weinig bebouwing zichtbaar (fig. 18). Ter hoogte van n°53 lijkt hetzelfde gebouw nog steeds aanwezig.

Fig. 18: Topografische kaart van 1931¹⁸.

¹⁷ NGI

¹⁸ NGI

Op de topografische kaart van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw uit 1950-1970 is ook de zuidzijde van de Bankstraat volgebouwd met rijwoningen (fig. 19). Dit volgt ongeveer de huidige plattegrond, en lijkt dus de huidige woningen weer te geven.

Fig. 19: Topografische kaart van 1950-1970, met aanduiding van Bankstraat 53 (rood)¹⁹.

Samengevat lijkt zich dus een gebouw ter hoogte van Bankstraat 53 bevonden te hebben dat in 1786 deel uitmaakte van het Kartuizerklooster. In 1596 was dit gebouw reeds aanwezig. Tegen 1813 was het grootste deel langs de Bankstraat verdwenen; enkel de noord-zuid gerichte vleugel beeft over. Deze werd tussen 1931 en 1950 à 1970 afgebroken en vervangen door de huidige woning.

De tuin van de voormalige Karthuizerij van Terbank en het Mariapark zijn beschermd als landschap²⁰, maar de bebouwde percelen langs de Bankstraat liggen net buiten de perimeter. Bankstraat 53 bevindt zich wel in de vastgestelde archeologische zone *Historische stadskern van Leuven*²¹.

¹⁹ GDI-Vlaanderen

²⁰ <https://inventaris.onroerendergoed.be/aanduidingsobjecten/1799>

²¹ <https://inventaris.onroerendergoed.be/aanduidingsobjecten/11901>

6.2 ARCHEOLOGISCHE VOORKENNIS

Ter hoogte van Bankstraat 53 werd nog geen archeologisch onderzoek uitgevoerd. Ook op naburige percelen of onder de straat vond nog geen onderzoek plaats. De dienst onroerend erfgoed van de Stad Leuven voerde in de zomer van 2020 wel een opgraving uit in de Heilige-Geestraat, net om de hoek met de Bankstraat. Hierbij werden resten aangetroffen van de gebouwen die hier op het opmetingsplan van 1786 weergegeven zijn. De onderzochte archeologische resten konden geen nauwkeurige datering van de gebouwen bieden of verduidelijking van hun functie. Hun positie lijkt wel te bevestigen dat de georeferering van het opmetingsplan door de KU Leuven vrij accuraat is²².

---

²² Van Ransbeeck 2020b.

7 BESCHRIJVING VAN DE SITE

7.1 BODEMKUNDIGE SITUATIE

Gezien de beperkte omvang van de toevalsvondst werden geen specifieke bodemkundige waarnemingen gedaan.

7.2 SPOREN EN STRUCTUREN

Er werden 10 sporen beschreven (fig. 20 – 27). Een 40 cm brede bakstenen muur (S1) loopt in noord-zuid richting door beide kamers van de huidige woning. In de zuidelijke kamer staan twee muren (S2 en S3) haaks op de westzijde van S1. Een half tongewelf in baksteen (S4) wordt door deze 3 muren ingesloten. Het hoogste deel van het gewelf steunt tegen de westelijke buitenmuur van de huidige woning of wordt erdoor afgesneden (fig. 28). Tussen deze muur en het gewelf is een dun laagje leien aanwezig. De binnenzijde van de kelder is volledig met cement bezet, maar het gewelf zelf is met kalkmortel gemetst.

De achtermuur van de huidige woning is bovenop muur S2 gebouwd, maar muren S1 en S3 hebben geen relatie tot de huidige woning. Bovenop het gewelf bevindt zich de vloer van de huidige woning. Tussen beiden bevindt zich enkel zand gemengd met fijn puin.

Fig. 20: Allesporenplan op het GRB²³ met de ingemeten archeologische sporen (oranje: 1 - 10) en de muren van de huidige woning (vette zwarte lijnen).

²³ AGIV

Fig. 21: Samengesteld 3D-beeld: orthofoto van de opgegraven zone. Het noorden is boven.

Fig. 22: Samengesteld 3D-beeld: zicht vanuit het vanuit het zuidwesten.

Fig. 23: Samengesteld 3D-beeld: zicht vanuit het vanuit het noordwesten.

Fig. 24: Samengesteld 3D-beeld: zicht vanuit het vanuit het zuiden.

Fig. 25: Zicht op de zuidelijke kamer vanuit het zuiden.

Fig. 26: Zicht vanuit het noorden vanuit de toegang tot de noordelijke kamer.

Fig. 27: Zicht vanuit het noorden vanop de trap naar de eerste verdieping.

Fig. 28: Zicht op het keldergewelf vanuit een gat in het zuidelijk deel ervan.

Aan de oostzijde van de zuidelijke kamer van de huidige woning bevindt zich een waterput (fig. 29). Deze werd in baksteen met kalkmortel gemetst en wordt afgedekt door een vierkante arduinen dekplaat waarin een rond arduinen deksel past. De dekplaat sluit tegen de binnenzijde van de huidige muur aan, maar de waterput verbreedt hieronder. Daardoor bevindt de oostelijke wand van de waterput zich niet naast maar onder de huidige scheidingsmuur tussen Bankstraat 53 en 51. In het westen sluit de waterput aan tegen muur S1. De put is nog leeg tot een diepte van 5,81 m. Twee loden buizen doorboren bovenaan de noordwestzijde de waterput en lopen van daaruit naar beneden.

Fig. 29: De waterput en zijn arduinen deksel, gezien vanuit het westen.

In de noordelijke kamer van de huidige woning werd een dunne muur (S6; één baksteen breed) tegen de westzijde van muur S1 gebouwd (fig. 30). Deze scheidt twee vloeren: een vloer in keramische tegels (S7) en één in natuurstenen tegels (S8). Muur S6 eindigt in het westen op een natuurstenen tegel met een ijzeren inzet (fig. 31). Ten westen hiervan werd vloer S8 tot tegen vloer S7 gelegd. Het betreft hier ongetwijfeld een deur in muur S6, waarvan de westrand zich ten westen van de huidige woning bevond.

Fig. 30: Het oostelijk deel van S6, vanuit het noorden.

Fig. 31: Het westelijk einde van S6, vanuit het zuiden.

In de noordelijke kamer van de huidige woning is muur S1 onderbroken (fig. 32). Het betreft hier hoogstwaarschijnlijk opnieuw een deur. De noordelijke rand is aan de oostzijde afgeboord met twee natuurstenen, en in de rand is een gecorrodeerd stuk ijzer aanwezig. Vloer S8 loopt door tot aan de oostrand. Daar gaat deze over in S9, een vloer in hetzelfde materiaal, maar aan de noordzijde afgeboord met smallere natuurstenen. Ten noorden hiervan ligt vloer S10, die samengesteld is uit zeer onregelmatige natuurstenen en bakstenen, waarschijnlijk recuperatiematerialen.

Fig. 32: De onderbreking in S1, vanuit het westen. Uit het einde van S1 steekt een ijzeren element, en aan de buitenzijde zijn twee lichtgrijze natuurstenen zichtbaar. Op de voorgrond is vloer S8 zichtbaar, die aan de buitenrand van S1 overgaat in S9 (rechts achter). Ten oosten van S1 bevindt zich vloer S10 (links, achter de muur).

Muur S1 en vloeren S8 en S9 worden doorsneden door de huidige binnenmuur die beide kamers van de woning scheidt. Dit verstoort de zuidelijk rand van de vermoedelijke deuropening in muur S1 (fig. 33).

Fig. 33: Zicht vanuit het noorden op S1, 8, 9 en 10. Muur S1 en vloeren S8 en S9 werden verstoord door de aanleg van de huidige binnenmuur.

7.3 VONDSTEN

Er werden geen vondsten aangetroffen die met de structuren geassocieerd kunnen worden. De archeologische resten waren afgedekt met puinlagen die enkel 20ste-eeuws materiaal bevatten.

7.4 INTERPRETATIE VAN DE ARCHEOLOGISCHE SITE

De resten lijken allemaal afkomstig van één gebouw, waarvan S1 de oostelijke buitenmuur vormde (fig. 34). Het gebouw was onderverdeeld in 3 ruimtes:

- een ruimte tussen muren S2 en S3, waaronder zich een kelder bevond (gewelf S4);
- een ruimte tussen muren S3 en S6, met vloer S8;
- een ruimte ten noorden van muur S6, met vloer S7.

Tussen de laatste twee ruimtes was er een doorgang in muur S6. Vanuit de middelste ruimte was er een deur door muur S1 naar buiten. Buiten bevond zich hier waarschijnlijk een pad in natuurstenen tegels (S9). De zone hierlangs was verhard met onregelmatige natuurstenen kasseien (S10).

Een deel van de sporen komt goed overeen met het opmetingsplan van 1786, met name met de twee zuidelijke ruimtes van de westvleugel van het gebouw langs de Bankstraat (fig. 35). De zuidelijke ruimte met keldergewelf lijkt overeen te komen met de *chambre* en de andere twee ruimtes met de *cuisine*, met een deuropening zoals aanwezig in S1. S9 kan een paadje zijn zoals zichtbaar op de prent van het klooster uit de collectie van Museum M (fig. 9).

De resten vertonen geen dateerbare elementen, maar op basis van de historische plannen en kaarten moeten S1 – 4 dus in minstens 1786 aanwezig zijn geweest. Mogelijk maakten ze al deel uit van het gebouw in 1596, maar ze kunnen ook nog ouder zijn.

Enkele sporen kunnen niet herkend worden op het opmetingsplan van 1786, zoals de onderverdeling tussen de twee noordelijke ruimtes door muur S6 met vloeren S7 en S8. Muur S6 is echter een zeer dunne scheidingsmuur. Deze zou samen met de vloeren kunnen aangelegd zijn bij verbouwingswerken voor particulier gebruik na verkoop van dit deel van het gebouw. Op basis van de historische kaarten zouden S6 – 8 dan in de periode tussen minimaal 1813 en 1931, en maximaal 1786 en 1970 gedateerd kunnen worden. Het is echter ook mogelijk dat deze indeling van de *cuisine* om onbekende redenen niet werd opgenomen op het opmetingsplan maar wel aanwezig was in 1786.

De datering van het paadje S9 en de verharding S10 is niet duidelijk. Deze kunnen overeen komen met het erf met paadjes op de prent uit de collectie van Museum M, maar het kan ook een latere verharding van zo'n paadje zijn. Voor S9 werden dezelfde natuurstenen tegels gebruikt als voor vloer S8, wat het waarschijnlijk maakt dat ze in dezelfde periode werden aangelegd.

Ook de waterput is niet aanwezig op het opmetingsplan van 1786. Er is wel een waterput zichtbaar tegen de zuidelijke scheidingsmuur van het perceel (fig. 36), wat het minder waarschijnlijk maakt dat waterput S5 op dat moment aanwezig was maar over het hoofd werd gezien.

Na de verkoop van de onroerende goederen van het klooster en afbraak van een groot deel van het gebouw langs de Bankstraat tussen 1798 en 1813 was de waterput van het opmetingsplan vermoedelijk niet meer toegankelijk. Dat zou een nood aan een nieuwe waterput verklaren, die dan vervolgens tegen de oostwand van het gebouw werd aangelegd. Waterput S5 zou dan uit de periode tussen 1798 en 1970 dateren, maar het lijkt waarschijnlijk dat hij relatief kort na de verkoop werd gebouwd, dus in het begin van de 19de eeuw.

Een extra element komt wel overeen met het opmetingsplan van 1786. De tuin van Bankstraat 51 werd enkele decennia geleden door de eigenaar uitgebreid tot achter Bankstraat 53. De eigenaar verwijderde hiervoor een muur die beide tuinen scheidde (fig. 37), maar waarvan nog een duidelijk spoor zichtbaar is in de zuidelijke tuinmuur (fig. 38). Het traject hiervan loopt niet in het verlengde van de huidige muren tussen Bankstraat 51 en 53 maar sluit perfect aan bij S1. Deze lijkt dus overeen te komen met de noord-zuid georiënteerde tuinmuur op het opmetingsplan van 1786 (fig. 38). De huidige

tuinmuur is ten oosten van dit spoor waarschijnlijk nog de muur die in 1786 naar het oosten tot aan de Heilige-Geeststraat liep, en waartegen zich een waterput bevond (Fig. 36).

De twee zuidelijke kamers van de huidige woning bevatten enkel de oostelijke helft van het gebouw zoals op de kaarten van 1813 tot 1931 zichtbaar is. De westzijde bevond zich ter hoogte van Bankstraat 55, waar zich hiervan mogelijk nog resten bevinden. De *étable* van het opmetingsplan van 1786 bevond zich ter hoogte van de kamer aan de straatzijde van Bankstraat 53. Door de recentere kelder hieronder zijn er waarschijnlijk geen resten meer van bewaard onder de huidige woning. Maar aangezien de gevel zich waarschijnlijk verder naar het noorden bevond dan de huidige rooilijn kunnen hiervan nog resten onder de straat bewaard zijn (fig. 36). Ook is het mogelijk dat er onder Bankstraat 55 nog resten van de *étable* of de gang erlangs bewaard zijn.

Fig. 34: Allesporenplan (zie fig. 20) met aanduiding van het waarschijnlijke vervolg van de sporen (roze).

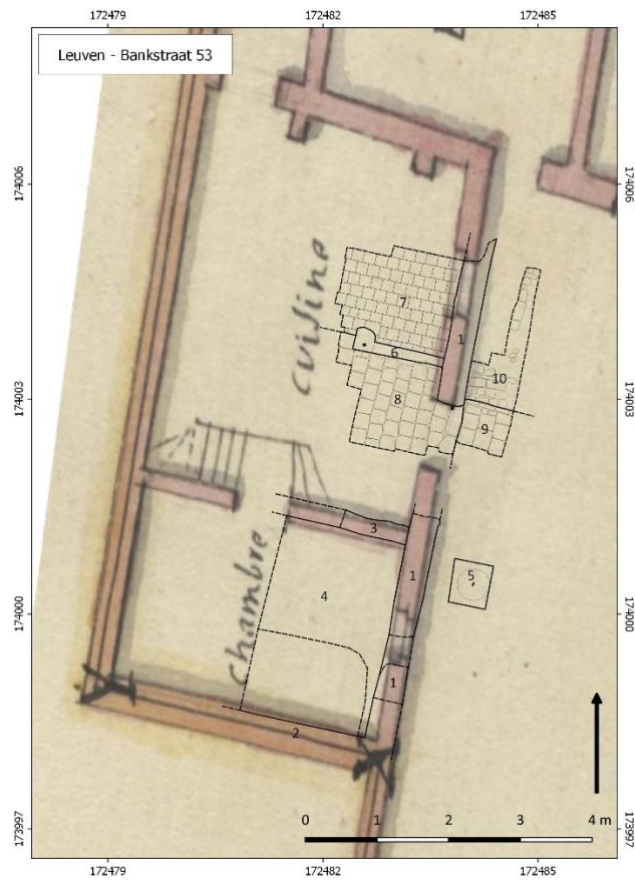

Fig. 35: Projectie van het ometingsplan van 1786²⁴ op het plan van de opgraving.

Fig. 36: Projectie van het ometingsplan van 1786²⁵ op het plan van de opgraving.

²⁴ Rijksarchief

²⁵ Rijksarchief

Fig. 37: De tuinmuur tussen Bankstraat 51 en 53 voor deze werd verwijderd. De rechtse foto toont dat de oriëntatie niet overeenkomt met de scheidingsmuur tussen beide woningen. De afbakening van de woningen is in rood aangegeven, de tuinmuur in blauw (foto's: Bert Thielemans).

Fig. 38: Het huidige spoor van de uitgebroken tuinmuur ten zuiden van Bankstraat 53.

8 IN SITU BEWARING

Onder de opgegraven sporen zijn mogelijk nog niet-waargenomen archeologische resten aanwezig. Er werd immers slechts opgegraven tot de diepte van de geplande werken. Het deel van de waterput dat zich onder het opgravingsvlak bevindt wordt zeker in situ bewaard. Deze site kan dus **niet opgenomen worden op de GGA-kaart**.

Na afloop gaf de eigenaar bovendien te kennen dat hij ook de kelder en de muur- en vloerresten zoveel mogelijk *in situ* wil bewaren onder de vloeren van de nieuwe interieurinrichting. Hij overwoog ook de mogelijkheid om ook de bovenzijde van de waterput met het deksel te bewaren.

9 SAMENVATTING

Bij verbouwwerken in een rijwoning te Bankstraat 53 in Leuven werden resten van een bijgebouw van het Karthuizerklooster aangetroffen. Deze werden vervolgens door het agentschap Onroerend Erfgoed gedocumenteerd en opgegraven.

Het gaat om de oostelijke helft van drie kamers. De noordelijke twee kamers komen duidelijk overeen met één ruimte die op een plan uit 1786 aangeduid wordt als ‘cuisine’, en de zuidelijke kamer met een ‘chambre’ op hetzelfde plan. De twee noordelijke kamers hebben vloeren in keramische en natuurstenen tegels. De zuidelijke kamer heeft geen vloer meer, maar is onderkelderd met een half tongewelf. Vanuit een deuropening door de buitenmuur ter hoogte van de middelste kamer vertrekt een met natuurstenen tegels verhard pad, dat geflankeerd wordt door een verharding in recuperatiematerialen. Ten zuiden hiervan is een bakstenen waterput met arduinen deksel tegen de buitenmuur gebouwd.

Een deel van de resten kan deel hebben uitgemaakt van het gebouw zoals het zichtbaar is op verschillende afbeeldingen en plannen tussen 1596 en 1786, of kunnen zelfs ouder zijn (buitenmuur, keldergewelf, binnenmuur tussen zuidelijke en middelste kamer). Andere dateringen mogelijk eerder van na de verkoop van de gebouwen van het klooster. Ze kaderen dan in verbouwings- of inrichtingswerken voor particulier gebruik van het gebouw tussen 1786 à 1813 tot 1931 à 1970, maar stammen vermoedelijk vooral uit de 19e eeuw (vloeren en binnenmuur van de twee noordelijke kamers, waterput).

Dit onderzoek biedt hiermee een aanvulling van onze kennis over het Leuvense Karthuizerklooster, haar uitzicht en haar historiek.

10 BIBLIOGRAFIE

CLAEYS J. & LODEWIJKX M. 2013: *Archeologisch begeleidingsonderzoek in het voormalige Karthuizerklooster te Leuven*, Leuven.

ENGELS R. 1999: *The Former Carthusian Monastery in Leuven: architectural, archaeological and historical research*, Thesis to obtain the degree of Master of Conservation of Historic Towns and Buildings, Raymond Lemaire International Centre for Conservation, Leuven, 2 delen, 475 pp.

VAN RANSBEECK L. 2020a: *Archeologienota. Leuven Heilige-Geeststraat*, ongepubliceerde archeologienota 13729, Leuven.

VAN RANSBEECK L. 2020b: *Archeologierapport Leuven Heilige-Geeststraat 2020F80*, ongepubliceerd archeologierapport, Leuven.

<http://www.geopunt.be/>

<https://inventaris.onroenderfgoed.be/>

<https://cai.onroenderfgoed.be/>

<http://www.cartesius.be/CartesiusPortal/>

//

11 BIJLAGEN

11.1 INVENTARIS VAN DE FOTO'S

Foto	Datum	Context	Categorie	Onderwerp	Spoor	Vanuit het
1	23/07/2020	terreincontrole	overzicht	ruimtes zoals aangetroffen bij de werken	/	N
2	23/07/2020	terreincontrole	overzicht	ruimtes zoals aangetroffen bij de werken	/	N
3	23/07/2020	terreincontrole	overzicht	ruimtes zoals aangetroffen bij de werken	/	N
4	23/07/2020	terreincontrole	overzicht	ruimtes zoals aangetroffen bij de werken	/	N
5	23/07/2020	terreincontrole	overzicht	ruimtes zoals aangetroffen bij de werken	/	Z
6	23/07/2020	terreincontrole	overzicht	ruimtes zoals aangetroffen bij de werken	/	Z
7	23/07/2020	terreincontrole	overzicht	ruimtes zoals aangetroffen bij de werken	/	Z
8	23/07/2020	terreincontrole	detailoverzicht	muurresten en waterput zoals aangetroffen bij de werken	1, 5	Z
9	23/07/2020	terreincontrole	detailoverzicht	muurresten en waterput zoals aangetroffen bij de werken	1, 5	Z
10	23/07/2020	terreincontrole	detailoverzicht	Kelder zoals aangetroffen bij de werken	4	O
11	23/07/2020	terreincontrole	detailoverzicht	muurresten zoals aangetroffen bij de werken	1	N
12	23/07/2020	terreincontrole	detail spoor	muurresten zoals aangetroffen bij de werken	1	N
13	23/07/2020	terreincontrole	overzicht	ruimtes zoals aangetroffen bij de werken	/	Z
14	23/07/2020	terreincontrole	overzicht	zuidelijke kamer zoals aangetroffen bij de werken	1, 4, 5	N
15	23/07/2020	terreincontrole	overzicht	zuidelijke kamer zoals aangetroffen bij de werken	1, 4, 5	N
16	23/07/2020	terreincontrole	overzicht	ruimtes zoals aangetroffen bij de werken	1, 4	N
17	23/07/2020	terreincontrole	detailoverzicht	muurresten zoals aangetroffen bij de werken	1	N
18	23/07/2020	terreincontrole	overzicht	zuidelijke kamer zoals aangetroffen bij de werken	1, 4, 5	N
19	23/07/2020	terreincontrole	overzicht	zuidelijke kamer zoals aangetroffen bij de werken	1, 4	N
20	23/07/2020	terreincontrole	detailoverzicht	Kelder zoals aangetroffen bij de werken	4	O
21	23/07/2020	terreincontrole	detailoverzicht	Kelder zoals aangetroffen bij de werken	4	O
22	23/07/2020	terreincontrole	detailoverzicht	waterput zoals aangetroffen bij de werken	5	W
23	23/07/2020	opgraving	actie	opschonen van S9	meerdere	N
24	23/07/2020	opgraving	actie	opschonen van S9	meerdere	N
25	23/07/2020	opgraving	actie	opschonen van S9	meerdere	N
26	18/03/2019	opgraving	actie	opschonen van S9	meerdere	N
27	18/03/2019	opgraving	actie	opschonen van S9	meerdere	N
28	18/03/2019	opgraving	actie	opschonen van S9	meerdere	N
29	18/03/2019	opgraving	actie	opschonen van S9	meerdere	N
30	18/03/2019	opgraving	actie	opschonen van S9	meerdere	N
31	18/03/2019	opgraving	overzicht	de zuidelijke kamer tijdens de opgraving	1, 3, 5	N
32	18/03/2019	opgraving	detailoverzicht	vloer- en muurresten tijdens de opgraving	1, 6, 8, 9	N
33	18/03/2019	opgraving	detailoverzicht	vloer- en muurresten tijdens de opgraving	1, 6, 8, 9	W
34	18/03/2019	opgraving	detailoverzicht	vloer- en muurresten tijdens de opgraving	1, 6, 8, 9	N
35	18/03/2019	opgraving	overzicht	de zuidelijke kamer tijdens de opgraving	1, 3, 5	N
36	18/03/2019	opgraving	detailoverzicht	vloer- en muurresten tijdens de opgraving	1, 6, 8, 9	N
37	18/03/2019	opgraving	overzicht	de zuidelijke kamer tijdens de opgraving	1, 3, 4, 5	N
38	18/03/2019	opgraving	detailoverzicht	vloer- en muurresten tijdens de opgraving	1, 3, 6, 7, 8,	Z
39	18/03/2019	opgraving	detail	waterput	5	Z
40	18/03/2019	opgraving	detailoverzicht	vloer- en muurresten tijdens de opgraving	1, 6, 8, 9	Z
41	18/03/2019	opgraving	detailoverzicht	vloer- en muurresten tijdens de opgraving	1, 6, 8, 9	Z
42	18/03/2019	opgraving	overzicht	site na opgraving	meerdere	N
43	18/03/2019	opgraving	overzicht	site na opgraving	meerdere	N
44	18/03/2019	opgraving	overzicht	noordelijke kamer na opgraving	meerdere	N
45	18/03/2019	opgraving	overzicht	site na opgraving	meerdere	N
46	18/03/2019	opgraving	detail	keldergewelf	4	Z
47	18/03/2019	opgraving	detail	keldergewelf	4	Z
48	18/03/2019	opgraving	overzicht	site na opgraving	meerdere	N
49	18/03/2019	opgraving	overzicht	site na opgraving	meerdere	N
50	18/03/2019	opgraving	overzicht	site na opgraving	meerdere	N
51	18/03/2019	opgraving	overzicht	site na opgraving	meerdere	N
52	18/03/2019	opgraving	overzicht	site na opgraving	meerdere	N
53	18/03/2019	opgraving	overzicht	site na opgraving	meerdere	N
54	18/03/2019	opgraving	overzicht	site na opgraving	meerdere	N
55	18/03/2019	opgraving	overzicht	site na opgraving	meerdere	Z
56	20/03/2019	opgraving	overzicht	site na opgraving	meerdere	Z
57	20/03/2019	opgraving	overzicht	site na opgraving	meerdere	Z

Foto	Datum	Context	Categorie	Onderwerp	Spoor	Vanuit het
58	20/03/2019	opgraving	overzicht	site na opgraving	meerdere	Z
59	20/03/2019	opgraving	overzicht	site na opgraving	meerdere	Z
60	20/03/2019	opgraving	detail spoor	rand deuropening in muur	1	Z
61	20/03/2019	opgraving	detail spoor	rand deuropening in muur	1	W
62	20/03/2019	opgraving	detail spoor	rand deuropening in muur	1	ZO
63	20/03/2019	opgraving	detail spoor	natuurstenen in buitenmuur	1	O
64	20/03/2019	opgraving	detail spoor	buitenmuur met rand deuropening en natuurstenen	1	O
65	20/03/2019	opgraving	detail spoor	muur	1	W
66	20/03/2019	opgraving	detail spoor	muur	1	ZW
67	20/03/2019	opgraving	detail spoor	muur	1	Z
68	20/03/2019	opgraving	detail spoor	muur	1	W
69	20/03/2019	opgraving	detail spoor	rand deuropening in muur	1	O
70	20/03/2019	opgraving	detail spoor	rand deuropening in muur	1	O
71	20/03/2019	opgraving	detail spoor	rand deuropening in muur	1	W
72	20/03/2019	opgraving	detail spoor	rand deuropening in muur	1	W
73	20/03/2019	opgraving	detail spoor	zuidelijk einde buitenmuur	1	N
74	20/03/2019	opgraving	detail spoor	zuidelijk einde buitenmuur	1	N
75	20/03/2019	opgraving	detail spoor	connectie muren S1 en S3	1, 3	Z
76	20/03/2019	opgraving	detail spoor	verstoring buitenmuur door huidige binnenmuur	1	Z
77	20/03/2019	opgraving	detail spoor	verstoring buitenmuur door huidige binnenmuur	1, 3	ZO
78	20/03/2019	opgraving	detail spoor	muur onder huidige muur	2	N
79	20/03/2019	opgraving	detail spoor	muur onder huidige muur	2	N
80	20/03/2019	opgraving	detail spoor	muur onder huidige muur	2	N
81	20/03/2019	opgraving	detail spoor	connectie muren S1 en S3	1, 3	Z
82	20/03/2019	opgraving	detail spoor	connectie muren S1 en S3	1, 3	Z
83	20/03/2019	opgraving	detail spoor	connectie muren S1 en S3	1, 3	N
84	20/03/2019	opgraving	detail spoor	connectie muren S1 en S3	1, 3	N
85	20/03/2019	opgraving	detail spoor	muur	3	N
86	20/03/2019	opgraving	detail spoor	muur	3	N
87	20/03/2019	opgraving	detail spoor	muur	3	N
88	20/03/2019	opgraving	detail spoor	muur	3	N
89	20/03/2019	opgraving	detail spoor	muur	3	N
90	20/03/2019	opgraving	detail spoor	keldergewelf	4	Z
91	20/03/2019	opgraving	detail spoor	keldergewelf	4	Z
92	20/03/2019	opgraving	detail spoor	keldergewelf	4	Z
93	20/03/2019	opgraving	detail spoor	keldergewelf	4	Z
94	20/03/2019	opgraving	detail spoor	keldergewelf	4	ZO
95	20/03/2019	opgraving	detail spoor	huidige muur tegen keldergewelf	4	O
96	20/03/2019	opgraving	detail spoor	keldergewelf	4	Z
97	20/03/2019	opgraving	detail spoor	keldergewelf	4	Z
98	20/03/2019	opgraving	detail spoor	keldergewelf	4	Z
99	20/03/2019	opgraving	detail spoor	keldergewelf	4	Z
100	20/03/2019	opgraving	detail spoor	keldergewelf	4	Z
101	20/03/2019	opgraving	detail spoor	keldergewelf	4	Z
102	20/03/2019	opgraving	detail spoor	keldergewelf	4	Z
103	20/03/2019	opgraving	spoor	waterput	5	W
104	20/03/2019	opgraving	spoor	waterput	5	W
105	20/03/2019	opgraving	spoor	waterput	5	W
106	20/03/2019	opgraving	spoor	waterput	5	ZW
107	20/03/2019	opgraving	detail spoor	waterput	5	Z
108	20/03/2019	opgraving	detail spoor	waterput	5	Z
109	20/03/2019	opgraving	detail spoor	waterput	5	W
110	20/03/2019	opgraving	detail spoor	waterput	5	W
111	20/03/2019	opgraving	detail spoor	waterput	5	W
112	20/03/2019	opgraving	detail spoor	waterput	5	W
113	20/03/2019	opgraving	detail spoor	waterput	5	W
114	20/03/2019	opgraving	detail spoor	waterput	5	W
115	20/03/2019	opgraving	detail spoor	waterput	5	W
116	20/03/2019	opgraving	detail spoor	waterput	5	W
117	20/03/2019	opgraving	detail spoor	waterput	5	W
118	20/03/2019	opgraving	detail spoor	waterput	5	W
119	20/03/2019	opgraving	detail spoor	waterput	5	W
120	20/03/2019	opgraving	detail spoor	waterput	5	W
121	20/03/2019	opgraving	detail spoor	deksel waterput	5	W
122	20/03/2019	opgraving	detail spoor	deksel waterput	5	W

////////////////////////////////////

Foto	Datum	Context	Categorie	Onderwerp	Spoor	Vanuit het
123	20/03/2019	opgraving	detail spoor	deksel waterput	5	W
124	20/03/2019	opgraving	detail spoor	deksel waterput	5	W
125	20/03/2019	opgraving	detail spoor	deksel waterput	5	W
126	20/03/2019	opgraving	detail spoor	deksel waterput	5	W
127	20/03/2019	opgraving	detail spoor	deksel waterput	5	W
128	20/03/2019	opgraving	detail spoor	detail muur S6	6	Z
129	20/03/2019	opgraving	detail spoor	detail muur S6	6	Z
130	20/03/2019	opgraving	detail spoor	detail muur S6	6	Z
131	20/03/2019	opgraving	detail spoor	detail muur S6	6	Z
132	20/03/2019	opgraving	detail spoor	detail muur S6	6	Z
133	20/03/2019	opgraving	detail spoor	detail muur S6	6	Z
134	20/03/2019	opgraving	detail spoor	detail muur S6	6	Z
135	20/03/2019	opgraving	detail spoor	detail muur S6	6	Z
136	20/03/2019	opgraving	detail spoor	detail muur S6	6	N
137	20/03/2019	opgraving	detail spoor	detail muur S6	6	N
138	20/03/2019	opgraving	detail spoor	detail vloer S7	7	Z
139	20/03/2019	opgraving	detail spoor	detail vloer S7	7	Z
140	20/03/2019	opgraving	detail spoor	detail vloer S7	7	Z
141	20/03/2019	opgraving	detail spoor	detail vloer S8	8	Z
142	20/03/2019	opgraving	detail spoor	detail vloer S8	8	Z
143	20/03/2019	opgraving	detail spoor	detail vloer S8	8	Z
144	20/03/2019	opgraving	detail spoor	detail vloer S9	9	W
145	20/03/2019	opgraving	detail spoor	detail vloer S9	9	W
146	20/03/2019	opgraving	detail spoor	detail vloer S9	9	ZO
147	20/03/2019	opgraving	detail spoor	detail vloer S9	9	ZO
148	20/03/2019	opgraving	detail spoor	detail vloer S9	9	N
149	20/03/2019	opgraving	detail spoor	detail vloer S9	9	W
150	20/03/2019	opgraving	detail spoor	detail vloer S10	10	Z
151	20/03/2019	opgraving	detail spoor	detail vloer S10	10	Z
152	20/03/2019	opgraving	omgeving	aanzet afgebroken muur in tuinmuur	/	NW
153	20/03/2019	opgraving	omgeving	aanzet afgebroken muur in tuinmuur	/	NO
154	20/03/2019	opgraving	omgeving	aanzet afgebroken muur in tuinmuur	/	N
155	20/03/2019	opgraving	omgeving	aanzet afgebroken muur in tuinmuur	/	N
156	20/03/2019	opgraving	omgeving	aanzet afgebroken muur in tuinmuur	/	N
157	20/03/2019	opgraving	omgeving	aanzet afgebroken muur in tuinmuur	/	N
158	20/03/2019	opgraving	omgeving	aanzet afgebroken muur in tuinmuur	/	N
159	20/03/2019	opgraving	omgeving	aanzet afgebroken muur in tuinmuur	/	NW
160	20/03/2019	opgraving	omgeving	aanzet afgebroken muur in tuinmuur	/	NW

De terreinfoto's en de digitaal geregistreerde plannen worden bewaard in het archief van het agentschap Onroerend Erfgoed en kunnen daar opgevraagd worden.

11.2 LIJST VAN SPOREN

Spoornr	aard	materiaal	kleur	afmetingen steen/tegel (cm)			mortel	beschrijving	relaties
				lengte	breedte	dikte			
1	muur	baksteen	rood	25	12	7	kalkmortel	relatief dikke (buiten)muur, één doorgang geflankeerd door 2 lichtgrijze kalkzandstenen, een ijzeren element in de noordzijde van de doorgang.	S3, S6, S7, S8, S9, S10 en mogelijk S5 zijn ertegen gebouwd; gelijktijdig met S2 en S4
2	muur	baksteen	rood	18	11	6	kalkmortel	muur die gewelf in het zuiden begrenst, kelderniveau met cement bezet	S4 is ertegen gebouwd (negatief is zichtbaar in de cementering); gelijktijdig met S1; huidige muur is erop gebouwd
3	muur	baksteen	rood	19	11	7	kalkmortel	muur die gewelf in het noorden begrenst, kelderniveau met cement bezet	S4 is ertegen gebouwd; is tegen S1 gebouwd
4	gewelf	baksteen	rood	20	10	5,5	kalkmortel	kelder, half tongewelf, rij leien op het hoogste punt waar het gewelf tegen de buitenmuur leunt mogelijk in de helft doorsneden bij de bouw van de huidige woning?	tegen S1, S2 en S3 gebouwd
5	waterput	baksteen	rood	18	11	6	kalkmortel	loopt conisch smaller toe naar de top, afgedekt met een vierkante arduinen dekplaat met daarin een rond arduinen deksel, ijzeren oogje in deksel, leeg tot 5,81m diep	mogelijk tegen S1 gebouwd
6	muur	baksteen	rood	24	11	6	kalkmortel	1 baksteen breed: binnenmuur, onderbroken aan westzijde, eindigt daar op een lichtgrijze kalkzandsteen met een ijzeren element: deur	tegen S1 gebouwd; S7 en S8 zijn ertegen gebouwd
7	vloer	keramische tegels	rood	16	16	2,5	kalkmortel	tegelvloer, op zelfde hoogte als S8 aan de deuropening maar iets hoger dan S8 verder naar het oosten	tegen S1 en S6 gebouwd; gelijktijdig aan S8
8	vloer	natuursteen	lichtgrijs	22	22	4	kalkmortel	tegelvloer, op zelfde hoogte als S7 aan de deuropening maar iets lager dan S7 verder naar het oosten, loopt door aan deuropening en gaat over in paadje S9	tegen S1 en S6 gebouwd; gelijktijdig aan S7 en S9
9	vloer	natuursteen	lichtgrijs	22	22	4	kalkmortel	noordelijke begrenzing loopt gelijk met noordrand deuropening S1, zelfde tegels als S8 maar aan noordzijde afgeboord met smallere stenen: paadje aan buitenzijde gebouw?	gelijktijdig aan S9 en S10
10	vloer	natuursteen en baksteen	rood, grijs, geel	onregelmatig	onregelmatig	onregelmatig	sediment	onregelmatige vloer met recuperatiematerialen: verharding buiten het gebouw?	tegen S1 gebouwd; gelijktijdig aan S9

